

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Bakalářská práce

**Vnímaní lokální krajiny a kvality života obyvatel
v Ústeckém kraji**

Zuzana Černá

© 2022 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Zuzana Černá

Veřejná správa a regionální rozvoj – c.v. Litoměřice

Název práce

Vnímání lokální krajiny a kvality života obyvatel v Ústeckém kraji

Název anglicky

Perception of the local landscape and quality of life of the population in the Ústí nad Labem region

Cíle práce

Cílem bakalářské práce je zjistit a popsat vnímání lokální krajiny obyvateli a jejich kvality života v různých obcích na území Ústeckého kraje.

Studie se zaměří především na vztahy mezi prostředím a kvalitou života.

Metodika

Bakalářská práce bude rozdělena dvou samostatných oddílů, a to do části teoretické a praktické.

Teoretická část práce začne literární rešerší, která popíše dosavadní poznatky ke studované problematice v českém kontextu. Dále budou prezentovány jednotlivé obce, ve kterých se aplikuje praktická část. Stručně bude popsána historie obcí, současnost a změny v určitých časových obdobích a změny v okolní krajině.

Praktická část se zaměří na případovou studii, kde bude provedeno s obyvateli dotazníkové šetření, prostřednictvím jehož bude zkoumáno, jak lokální krajina ovlivňuje jednotlivé aspekty jejich života.

Doporučený rozsah práce

30-50 stran

Klíčová slova

krajina, území, kvalita života, příroda, zemědělství, obyvatelstvo, Obec Tisá, Statutární město Ústí nad Labem, Obec Jetřichovice

Doporučené zdroje informací

- CÍLEK, V. *Prohlédni si tu zemi : i když vidíme jen obyčejné věci, stejně toho vidíme hodně*. Praha: Dokořán, 2012. ISBN 978-80-7363-419-3.
- CÍLEK, V. – ŠEJN, M. – RYSOVÁ, H. *Krajiny vnitřní a vnější : texty o paměti krajiny, smysluplném bobrovi, areálu jablkového štrúdlu a také o tom, proč lezeme na rozhlednu*. Praha: Dokořán, 2005. ISBN 80-7363-042-7.
- DISMAN, M. – UNIVERZITA KARLOVA. *Jak se vyrábí sociologická znalost : příručka pro uživatele*. Praha: Karolinum, 2011. ISBN 978-80-246-1966-8.
- EC, 2000: Evropská úmluva o krajině. – https://www.mzp.cz/cz/evropska_umluva_o_krajine_smlouva
- PAUKNEROVÁ, K., GIBAS, P., 2015: Krajina jako téma, terén i problém současné společenské vědy: antropologické čtení krajiny in: Blažková, Tereza. *Krajina jako antropologická čítanka*, Togga, Praha, s. 7-18.
-

Předběžný termín obhajoby

2021/22 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Diana Surová, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra humanitních věd

Elektronicky schváleno dne 15. 11. 2021

prof. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 24. 11. 2021

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 28. 11. 2022

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci „Vnímaní lokální krajiny a kvality života obyvatel v Ústeckém kraji“ jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 29. listopadu 2022

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucí bakalářské práce paní Ing. Dianě Surové, Ph.D. za její odborné vedení, trpělivost, ochotu a milý a vstřícný přístup. Poděkování patří též všem respondentům, kteří věnovali čas mému dotazníkovému šetření. V neposlední řadě děkuji své rodině za podporu během celého studia i při zpracování bakalářské práce “ Vnímání lokální krajiny a kvality života obyvatel v Ústeckém kraji.“

Abstrakt

Hlavním cílem bakalářské práce je zjistit a popsat vnímání lokální krajiny obyvateli různých obcí na území Ústeckého kraje a jejich kvality života v nich. Studie se zaměřuje především na vztahy mezi prostředím a kvalitou života. Konkrétněji jde o identifikaci aspektů krajiny a aspektů kvality života, které jsou danými změnami v krajině ovlivněny, a to v jak pozitivním, tak v negativním slova smyslu z pohledu lokálních aktérů, obyvatel obcí nebo lidí, kteří tyto obce navštěvují. Studie je zaměřena na různé dimenze lidského života.

Metodická část práce popisuje vybranou studovanou lokalitu v současnosti, především na současné problémy a krátce nastiňuje historii obcí. Práce vychází z teoretického rámce poznatků o krajině, jež nám ukazuje krajinu jako neustále se měnící součást světa a zároveň jako faktor, který ovlivňuje kvalitu lidských životů. Jako sociologickou metodu pro sběr dat byl použit dotazník, který byl lokálním aktérům předáván osobně. Práce dále obsahuje popis výsledků a analýzu pomocí statistických metod. Výsledky šetření jsou zpracovány do jednotlivých okruhů podle výzkumných otázek. Závěrečné shrnutí popisuje především aspekty vztahu mezi lokální krajinou a kvalitou života obyvatel v různých dimenzích lidského života, a to v jednotlivých vybraných obcích Ústeckého kraje a vzájemné posouzení kvality života mezi lokalitami.

Klíčová slova: krajina, území, kvalita života, příroda, zemědělství, obyvatelstvo, obec Tisá, Statutární město Ústí nad Labem, obec Jetřichovice

Perception of The Local Landscape and Quality of Life of The Population in the Ústí nad Labem region

Abstract

The main goal of the bachelor thesis is to find out and to describe the perception of the local landscape by the inhabitants and their quality of life in various municipalities in the Ústí nad Labem region. The study will focus mainly on the relationship between the environment and quality of life. More specifically, it is about identifying aspects of landscape and aspects of quality of life that are affected by the changes in landscape, both positively and negatively in terms of local actors, municipalities or people who visit these municipalities. The study will focus on different dimensions of human life.

The methodical part of the thesis describes the selected studied locality in the present, especially the current problems, and briefly outlines the history of municipalities. The work is based on a theoretical framework of knowledge about the landscape, which shows us the landscape as a constantly changing part of the world, and at the same time as a factor that affects the quality of human lives. A quantitative questionnaire was used as a sociological method for data collection. It was passed on to local actors in person. The work also contains a description of the results and analysis using statistical methods. The results of the survey are processed into individual areas according to research questions. The final summary mainly describes the strength of the relationship between the local landscape and the quality of life of the population in various dimensions of human life in selected municipalities of Ústí nad Labem region and the mutual assessment of quality of life between localities.

Keywords: landscape, countryside, quality of life, nature, agriculture, inhabitants, Village of Tisá, City of Ústí nad Labem, Village of Jetřichovice

„Sociologie je studií lidského společenského života, skupin a společenství. Je to oslňující a podmanivá oblast, jejímž předmětem je zkoumání chování člověka jako sociální bytosti. Rozsah sociologie je extrémně široký. Od analýzy chování lidí při setkání na ulici až po sledování sociálního procesu, který je zapříčiněn mnoha aspekty po celém světě.” —

Anthony Giddens

Obsah

Úvod	12
Cíl práce a metodika	13
Kvalita života	14
1.1 Pojem kvalita života	14
1.1.1 Historické vymezení pojmu	16
1.1.2 Modely a měření kvality života	18
1.1.3 Krajina jako faktor ovlivňující kvalitu života	19
1.2 Dotace a jejich problematika	20
1.2.1 Odvrácená strana dotací	21
Část praktická	23
1.3 Popis studovaných lokalit.....	23
1.3.1 Obec Tisá	23
1.3.2 Obec Jetřichovice.....	25
1.3.2.1 Národní park České Švýcarsko.....	26
1.3.3 Statutární město Ústí nad Labem	29
1.3.3.1 Krajina a ochrana životního prostředí v Ústí nad Labem	32
1.3.3.2 Jezero Milada.....	33
1.4 Metodika.....	35
1.4.1 Cíl a metodika dotazníkového šetření	35
1.4.2 Charakteristika výzkumného vzorku	35
1.4.3 Vyhodnocení výzkumného šetření	35
1.4.4 Dotazníkové otázky.....	36
1.5 Výsledky.....	40
1.5.1 Výsledky sociálních aspektů dotazníkového šetření.....	40
1.5.2 Výsledky průzkumu – ekonomické aspekty života respondentů	42
1.5.3 Vnímání enviromentálních aspektů vybraných obcí Ústeckého kraje.....	44
Diskuze	51
Závěr	53
Seznam použitých zdrojů	55

Seznam obrázků

Obrázek č. 1	Maslowova pyramida potřeb	14
Obrázek č. 2	Kultivace integrované osobnosti	19
Obrázek č. 3	Tiské stěny	25
Obrázek č. 4	pohled na Jetřichovice z Mariiny vyhlídky	26
Obrázek č. 5	holiny poškozené kůrovcem	29
Obrázek č. 6	požářiště u Jetřichovic z roku 2006	30
Obrázek č. 7	pohled na Ústí nad Labem	34
Obrázek č. 8	zámek Větruše	34
Obrázek č. 9	hrad Střekov	34
Obrázek č. 10	pohled na Jezero Milada	36

Seznam tabulek

Tabulka č. 1	přehled charakteristik respondentů	39
Tabulka č. 2	sociální aspekty života respondentů	43
Tabulka č. 3	ekonomické aspekty života respondentů	44
Tabulka č. 4	enviromentální aspekty života respondentů	46
Tabulka č. 5	enviromentální aspekty života respondentů	47

Seznam grafů

Graf č. 1		48
Graf č. 2		48
Graf č. 3		49
Graf č. 4		49
Graf č. 5		50
Graf č. 6		50
Graf č. 7		51
Graf č. 8		51
Graf č. 9		52
Graf č. 10		52

Úvod

Tato práce pojednává o způsobu, stylu a kvalitě života obyvatel ve vybraných obcích Ústeckého kraje. Zejména je popsána vnímaná kvalita života, která je ovlivněna okolní krajinou, průmyslem, svou historií a proměnou krajiny daného regionu především v posledních letech. Důraz je kladen na změnu v životním prostředí, ovzduší, na kterém se podepsalo například odsíření uhelných elektráren v regionu a nastavení ekologických limitů u dalších továren. Dále se na tomto odráží ukončení činnosti a provozu povrchových hnědouhelných dolů, které měly v minulosti značné zastoupení v popisovaném regionu.

Zmiňované povrchové hnědouhelné doly jsou v posledních letech pomocí státního rozpočtu a dotací Evropské Unie rekultivovány a to tím způsobem, že jsou zatápěny vodou a jsou z nich vytvářeny vodní nádrže a rezervoáry vody pro region.

Vznikem těchto vodních ploch se značně snížila prašnost v regionu, což také nemalým dílem přispělo ke změně kvality ovzduší.

V regionu jako takovém dále probíhá rekultivace lesních ploch, kdy dochází k novým výsadbám z důvodů poškození lesů kůrovcem a dřívější výrobou energie zejména v Krušných horách a okolí. Z důvodu ochrany přírody a čistoty ovzduší jsou zřizovány v tomto regionu chráněné krajinné oblasti a národní park, který se nachází v jedné z obcí popisovaných v této práci.

Cíl práce a metodika

Cíl práce

Hlavním cílem této bakalářské práce je zjistit, jak obyvatelé Ústeckého kraje, lokální aktéři nebo lidé, kteří danou lokalitu navštěvují jako chataři, chalupáři, turisté a další návštěvníci, vnímají krajinné změny, a jak obecně pocítují vliv lokální krajiny na kvalitu svého života. Též se práce zajímá o to, do jaké míry je jejich život negativně, či pozitivně ovlivněn těmito změnami.

Metodika

Tato práce je rozdělena do dvou částí. Jedná se o část teoretickou a část praktickou. Teoretická část je zpracována jako literární rešerše z dostupných a veřejných zdrojů.

Praktická část je zpracována jako případová studie a tvořena dotazníkem, který je zde použit jako sociologický nástroj výzkumu.

Dotazník je složen ze 40 otázek/výroků s nabízenou škálou odpovědí a jednou otevřenou otázkou, kde má respondent možnost sám doplnit, co by k dotazovanému rád dodal. Otázky jsou cílené především na vnímanou kvalitu života. Dotazník je rozdělen do tří sekcí, jež se zaměřují na ekonomické, sociální a enviromentální aspekty lidského života.

Dotazník byl v testovací fázi předložen třem respondentům. Bylo testováno, zda jsou otázky jasné a srozumitelné. Pozornost byla také zaměřena na délku dotazníku tak, aby respondenty příliš dlouho nezatěžoval, až nenudil, a aby respondenti neztratili chuť k vyplňování dotazníku.

Bylo zjištěno, že průměrná doba, kterou respondent s dotazníkem stráví, je cca 8 minut, což bylo vyhodnoceno jako akceptovatelná délka dotazníku.

Také bylo respondenty sděleno, že otázky v dotazníku jsou položeny jasně a škála možných odpovědí je dostačující.

Kvalita života

1.1 Pojem kvalita života

Co vlastně tento pojem znamená a co vše zahrnuje? Dá se vůbec zhmotnit, změřit, srovnat? Lze pojmenovat základní faktory, které jej tvoří? Je vůbec možné – a jakým způsobem – ovlivnit, zlepšit podmínky života, aby jedinec mohl prožít kvalitní život?

Kvalita života je pojem na první pohled jasný, nicméně při podrobnějším zkoumání zjistíme, že pojem je velmi široký, multidimenzionální a zahrnující velmi rozsáhlé spektrum oblastí týkajících se člověka. Snaha o jasnou definici pojmu se tak jeví neuchopitelně a do požadované definice nelze vměstnat vše, co si pod tímto pojmem lze představit.

Definice tohoto fenoménu podle Světové zdravotnické organizace (World Health Organisation, dále WHO) je následující: „Kvalita života je subjektivní vnímání vlastní životní situace ve vztahu ke kultuře a k systému hodnot, ve kterých daný člověk žije, a také ke vztahu svým cílům, očekáváním a starostem“ (WHO).

Další definice tohoto pojmu podle WHO je popsána jako: „jedincova percepce jeho pozice v životě v kontextu své kultury a hodnotového systému a ve vztahu k jeho cílům, očekáváním, normám a obavám“ (Žumárová, 2012, s. 12). Jedná se tedy o subjektivní vnímání vlastní životní situace v kontextu své kultury, hodnotám, životním cílům a zvyklostem (Salajka, 2006, s. 11).

Pojem kvalita života obecně odráží pohodu jednotlivců a společnosti, zahrnuje pozitivní a negativní rysy života (SCHOOL, IESE Business. Quality Of Life: Everyone Wants It, But What Is It?. Forbes). Tento pojem poukazuje na očekávání prožití „dobrého“ života jednotlivce, nebo společnosti. Toto očekávání se řídí hodnotami, cíli a sociokulturním konceptem, v němž jedinec žije. Slouží jako hladina, podle které můžeme měřit, nebo porovnávat různé oblasti osobního života. Pojem kvalita života z úhlu pohledu jednotlivce i systému ve stručnosti znamená, že je v centru pozornosti člověk, ne pouze prosperita samotné ekonomiky. Důraz na kvalitu života se následně promítá do posuzování výsledků či dopadů ekonomiky a její efektivity – objevují se snahy změnit způsoby hodnocení úspěšnosti ekonomiky a společenského systému (Mederly, Peter, 1948).

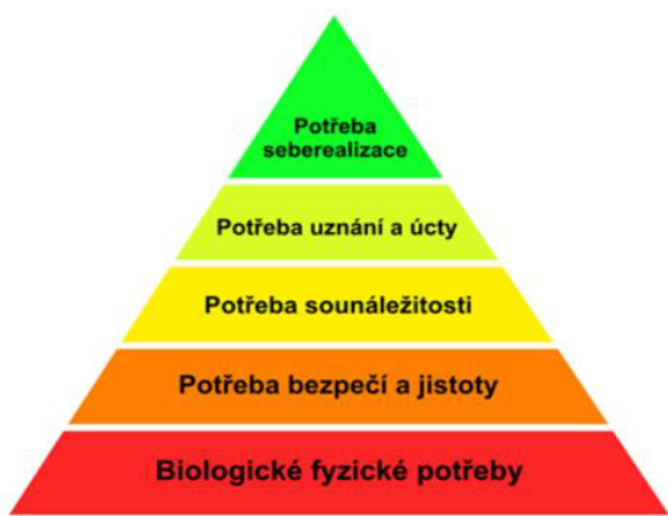
Džuka (2004) rozlišuje subjektivní kvalitu života – na základě individuálního úsudku hodnocené podmínky života osoby, a subjektivní pohodu – emocionálním systémem hodnocené podmínky vlastního života (střídání pozitivních a negativních emocí). Přitom objektivní kvalita života, tedy objektivní podmínky života osoby nejsou objektem psychologického výzkumu (Džuka, 2004).

Dle Křivoklátského (2004) lze rozlišovat statické a dynamické pojetí kvality života. Uvádí též, že lze rozlišit různý rozsah kvality života, a to podle pojmu rozličného chápání pojmu „člověk“. Lze se tedy zabývat kvalitou života jednotlivce, dvojice, a také malých či velkých skupin lidí.

Další pojetí definice kvality života úzce vychází z Maslowovy pyramidy potřeb, kterou definoval americký psycholog Abraham Harold Maslow v roce 1943. Podle této teorie má člověk pět základních potřeb (Maslow, 1943). Tyto potřeby seřadil podle toho, jak se postupně vyvinuly, a zároveň podle toho, jsou-li vyšší nebo nižší ve smyslu své hodnoty (Obrázek č. 1). Současně byl přesvědčen, že uspokojení nižších potřeb je předpokladem toho, aby nastoupila možnost upokojení vyšších potřeb.

Po této pyramidě následuje její vylepšené verze, matice Manfreda Max-Neefa, která nabízí propracovanou hodnotovou škálu.

Obrázek 1 Maslowova pyramida potřeb (1943)

Kvalita života je posuzována především podle ukazatelů (Maslow, 2014)

- životního prostředí,
- zdraví a nemoci,
- úrovně bydlení,
- dostupnosti základních služeb (školství, zdravotnictví),
- úrovně mezilidských vztahů,
- volného času,
- pracovních podmínek a spokojenosti s pracovním zařazením,
- sociálního začlenění do společnosti, sociálních jistot, bezpečí a osobní svobody.

Z hlediska environmentálního pojem kvalita života často splývá s kvalitou životního prostředí (Obce v datech, 2019) jež se hodnotí na základě:

- kvality ovzduší,
- zatížení hlukem,
- dostatku zeleně.

1.1.1 Historické vymezení pojmu

Výzkumy kvality života se dostaly do povědomí širší odborné veřejnosti jako relativně nové téma přibližně až kolem roku 1960 (Potůček a kol., 2002), nicméně zájem o studium tohoto fenoménu je možné sledovat již mnohem dříve. Hlavním impulsem k výzkumu kvality života bylo jak značné materiální bohatství nejvyspělejších zemí západní Evropy a USA, tak i výrazná a v podstatě asi nevratná změna v hodnotových orientacích a šíření konzumního způsobu života obyvatel těchto zemí. Tento trend byl nejintenzivněji pozorovatelný ve druhé polovině 60. let, kdy se do produktivního věku dostávala poválečná generace vyrůstající v nových podmínkách světa rozděleného ideologicky, politicky, hospodářsky, vojensky a posléze i demograficky. Rozmach pojmu kvalita života v nynější době je odrazem dnešní společnosti, protože prochází zásadními změnami v zaměstnanosti,

ale také v růstu životní úrovně, nedostatkem volného času a růstu zrychlení životního tempa, touhu po změně hodnot, touhu po pochopení a přijetí individuality (Heřmanová, 2012).

Pojem kvalita života je také pojmem multidimenzionálním, což znamená, že zahrnuje spoustu dimenzí. Pod termín kvalita života lze zahrnout kromě materiálního pojetí také pojetí psychologické (jako pocity subjektivní pohody, radosti, úspěchu a moci, pocity štěstí, životní spokojenosti), také pojetí kulturně antropologické (odlišné chápání kvality života v různých kulturních oblastech či v různých prostředích a proměnlivost), pojetí etické (vztah kvality života k morálním hodnotám a svědomí) či pojetí sociologické (odlišnost kvality života v různých sociálních skupinách a příčiny těchto rozdílů). V další řadě zahrnuje také dimenzi z oboru lékařství, například charakteristiku pravděpodobné délky života, fyzické a duševní zdraví (Heřmanová, 2012).

Podle řady autorů (Hnilicová, 2005; Vaňurová – Mühlpachr, 2005; Wood-Dauphinee, 1999) se termín kvalita života poprvé objevil již ve 20. letech 20. století v souvislosti s úvahami o ekonomickém rozvoji a o úloze státu při podpoře nižších sociálních vrstev. Diskutován pak byl zejména vliv státních dotací na kvalitu života lidí i na celkový vývoj státních financí. V tomto období se ale kvalitou života rozuměla v podstatě jen materiální životní úroveň určité společnosti. Koncem 30. let 20. století pak zavedl Thorndike (1935) pojem kvality života také v psychologii. V 50. letech minulého století představovala koncepce kvality života Galbraitha (1967) a Riesmana (1968) v podstatě výraznou kritiku amerického způsobu života.

Jak k tomu uvádějí Drago-Mírecká, Škoda (1997), že v 50. letech se kvalita života stala politickým cílem a sloganem v USA a teprve poté se stala předmětem zájmu medicíny. V tomto období byla pak Světovou zdravotnickou organizací nově formulována a rozšířena definice zdraví, kdy zdraví bylo definováno velmi blízce k dnešnímu pojetí „quality of life“ QOL, tj. jako stav fyzické, duševní i sociální pohody (Drago-Mírecká, Škoda 1997).

Jak uvádějí Maříková, Petrušek, Vodáková a kol. (1996), v 60. letech minulého století se pojem kvality života začal stále častěji objevovat i v politických kontextech, politických programech a politických kruzích. V těchto letech se tedy začalo uplatňovat mnohem širší pojetí tohoto pojmu, který byl stále častěji chápán především jako nemateriální dimenze života. V roce 1968 se pojem kvalita života poprvé objevil i v programovém prohlášení

Římského klubu, jež usilovalo mj. o odzbrojení, humanizaci světa a zvyšování životní úrovně lidí.

V 80. letech 20. století se kvalitou života začala intenzivněji zabývat sociální psychiatrie, jak uvádí např. Hamplová (2006), ve většině prací a výzkumů začalo výrazně převažovat pojetí kvality života založené na subjektivním vnímání a hodnocení vlastního života. To ale neznamená, že by objektivistické a materialistické pojetí kvality života z výzkumů zcela vymizelo.

Největší rozkvět pak výzkumy kvality života, životního stylu i hodnotových zaměření zaznamenaly ve druhé polovině 90. let 20. století. V dnešní době je pak při zkoumání kvality života pozornost směřována především a převážně na její osobní pojmy, přičemž jsou hledány především ty metody a ukazatelé, které by zhodnotily pocit štěstí a míru životní spokojenosti. Dnešní výzkumy osobní kvality života cílí hlavně na tři podstatné tematické oblasti. První z nich je celková míra spokojenosti s životem, druhou je spokojenost s dílčími oblastmi života (rodina, práce, bydlení, seberealizace, sociální vazby, společenské uznání) a poslední tematickou oblastí je zaměření na hledání nejvýznamnějších faktorů, jež podmiňují vznik subjektivního pocitu kvalitního a smysluplného života a hledání vztahem mezi těmito faktory (Heřmanová, 2012).

1.1.2 Modely a měření kvality života

Diskuse o tom, co to kvalita lidského života vlastně je a jak ji měřit, probíhaly intenzivně v průběhu osmdesátých i devadesátých let. Přesné, spolehlivé a teoreticky uspokojivé měření kvality života, na kterých by se shodla většina odborníků, zatím neexistuje. Je to způsobeno hlavně tím, že v sobě obsahuje dvě relativně samostatné složky – objektivní a subjektivní. Komplexně pojatou kvalitu života tedy neumíme měřit přímo. To však neznamená, že neexistují teoretické koncepty snažící se ji plnohodnotně postihnout.

Pro ilustraci lze uvést několik příkladů. Kováč (2004) na základě početných kritérií kvality života vytvořil komplexní model kvality života. Ten obsahuje tři úrovně: bazální (všelidskou), individuálně specifickou (civilizační) a elitní (kulturně duchovní). Každá se skládá ze šesti komponentů různé váhy a významu. Model (Obrázek č. 2) je zastřešen smyslem života jako průřezového systémového psychického regulátoru chování (lidského konání).

Obrázek 2 Kultivace integrované osobnosti

Smysl života								
	<table border="1"> <tr><td>Bezproblémové stárnutí</td></tr> <tr><td>Úroveň kultivace osobnosti</td></tr> <tr><td>Společenské uznání</td></tr> <tr><td>Podpora závislým</td></tr> <tr><td>Podpora života</td></tr> <tr><td>Univerzální altruismus</td></tr> </table>	Bezproblémové stárnutí	Úroveň kultivace osobnosti	Společenské uznání	Podpora závislým	Podpora života	Univerzální altruismus	
Bezproblémové stárnutí								
Úroveň kultivace osobnosti								
Společenské uznání								
Podpora závislým								
Podpora života								
Univerzální altruismus								
Axiologické styly (dionýsovský, apolonský), životní styly (celibát, workoholismus), ideové styly (dogmatismus, liberalismus), kognitivní styly	<table border="1"> <tr><td>Pevné zdraví</td></tr> <tr><td>Prožívání životní spokojenosti</td></tr> <tr><td>Uspokojivé sociální prostředí</td></tr> <tr><td>Úroveň společenského vývoje</td></tr> <tr><td>Přátelské prostředí</td></tr> <tr><td>Úroveň znalostí a kompetencí</td></tr> </table>	Pevné zdraví	Prožívání životní spokojenosti	Uspokojivé sociální prostředí	Úroveň společenského vývoje	Přátelské prostředí	Úroveň znalostí a kompetencí	Vášeň (sexuální, hráčská, cestování), koníčky (sport, tvořivost), zájmy (o věci, lidi, ideje)
Pevné zdraví								
Prožívání životní spokojenosti								
Uspokojivé sociální prostředí								
Úroveň společenského vývoje								
Přátelské prostředí								
Úroveň znalostí a kompetencí								
	<table border="1"> <tr><td>Dobrý fyzický stav</td></tr> <tr><td>Normální psychický stav</td></tr> <tr><td>Vyrůstání ve funkční rodině</td></tr> <tr><td>Odpovídající mater. sociální zabezpeč.</td></tr> <tr><td>Život chránící životní prostředí</td></tr> <tr><td>Získání schopností a návyků pro přežití</td></tr> </table>	Dobrý fyzický stav	Normální psychický stav	Vyrůstání ve funkční rodině	Odpovídající mater. sociální zabezpeč.	Život chránící životní prostředí	Získání schopností a návyků pro přežití	
Dobrý fyzický stav								
Normální psychický stav								
Vyrůstání ve funkční rodině								
Odpovídající mater. sociální zabezpeč.								
Život chránící životní prostředí								
Získání schopností a návyků pro přežití								

Zdroj: Kováč, D. (2004): *Kultivace integrované osobnosti*. Psychologie Dnes, 2004 (2): 12-14.

Existuje řada indikátorů (ukazatelů):

HDI – Index lidského rozvoje

HPI – Index lidské chudoby

GDI – Index genderového rozvoje

EQLS – Průzkum kvality života v Evropě

SIQZ – Slovenský index kvality života

1.1.3 Krajina jako faktor ovlivňující kvalitu života

Pauknerová a Gibas (2019) vnímají krajinu povětšinou jako stabilní, a svým způsobem pasivní, i když pomalu se měnící pozadí lidského života. Lidé vždy v krajině nějak jednájí a krajina lidi zároveň k některým jednáním sama vybízí a někdy se sama dokonce stává aktérem.

Kovář (2014) poukazuje na to, že obor krajinné ekologie vznikl na úrovni lidského vnímání, první popisy provázaných procesů v krajině byly spojeny s životem lidí. Krajinná ekologie se pak dále vyvíjela směrem ke studiu prostorového uspořádání struktur a procesů.

Podle Salzman, Jeníkové a Semančíkové (2020) byla neuváženým využíváním ekosystémů změněna jejich kvalita, jsou narušené a mnohde nevratně poškozené. V roce

2000 byl vytvořen důležitý dokument Evropská úmluva o krajině (EÚK, 2000), který poukazuje na nutnost chápání krajiny jako celku. Jde o pakt mezinárodního práva přijatý Radou Evropy, jehož zásady péče o krajinu se zavázaly naplňovat mnohé členské státy a ve kterém je zahrnuto území geograficky větší než Evropská unie (Moravec, 2006). Evropská úmluva o krajině je výsledkem společného zájmu na udržitelnosti rozvoje krajiny, který je založen na vyváženém a harmonickém vztahu mezi sociálními potřebami, hospodářskou činností a tvorbou a ochranou životního prostředí (Ministerstvo životního prostředí, 2020).

1.2 Dotace a jejich problematika

V posledních letech je ze strany státu, různých organizací, orgánů, ale i měst a obcí, hojně využíváno dotací a dotačních titulů z některých evropských fondů, bez jejichž finanční pomoci by nebylo možno některé projekty realizovat a tím i co do kvality, tak i rychlosti realizace viditelně zlepšit životní prostředí a s tím související kvalitu života v místech, kde je to potřeba.

Záštitou nad těmito fondy a metodikem při čerpání dotací je v České republice (dále ČR) Ministerstvo pro místní rozvoj, se sídlem v Praze. V případě předkládané studie, která popisuje kvalitu života a životní prostředí v Ústeckém kraji, se nejvíce v čerpání dotací a dotačních titulů z fondů Evropské unie angažoval dotační úřad Regionální operační program (dále ROP) Severozápad. Tento institut organizoval čerpání evropských dotací nově vzniklému svazku dotčených obcí. Na základě shody byl dotýčný svazek pojmenován „Dobrovolný svazek obcí jezera Milada“. Tento spolek pomocí výše uvedeného ROP Severozápad požádal o dotaci na analyticko-strategickou studii „Možnosti rozvoje cestovního ruchu v oblasti jezera Milada“.

Dobrovolný svazek obcí jezero Milada, který sdružuje Statutární město Ústí nad Labem, město Chabařovice, město Trmice, obec Řehlovice a obec Modlany, získal prostředky z dotačního titulu ROP Severozápad na vypracování marketingové a finanční studie a na udržitelný rozvoj cestovního ruchu v oblasti podpory marketingu a tvorby a rozvoje produktů cestovního ruchu.

Projekt byl potřeba předfinancovat a to z prostředků členů svazku, což byla jedna z podmínek financování. Na základě dohody a možností jednotlivých subjektů

se předfinancování účastnily obce: Ústí nad Labem, Trmice, Chabařovice, Řehlovice a Modlany.

Z celkem 9 nabídek byla vybrána společnost KPMG. KPMG se v oblasti cestovního ruchu a volnočasových aktivit zaměřuje především na zpracování obchodních a finančních studií proveditelnosti včetně průzkumu poptávky a nabídky v daném segmentu trhu, konceptualizace a umístění (positioning) projektu na trhu, přípravy finančních modelů, hodnocení výkonnosti projektů a stanovení širších přínosů projektu (www.kr-ustecky.cz).

Zpracování analyticko-strategické studie „Možnosti rozvoje cestovního ruchu v oblasti jezera Milada“ spočívá v pořízení série studií a analyticko-rozvojových dokumentů vztažených k oblasti kolem jezera Milada u Ústí nad Labem. Studie by měly analyzovat stávající stav území včetně již plánovaných rozvojových projektů, jeho možnou budoucí pozici na trhu cestovního ruchu s přihlédnutím ke konkurenčním oblastem. A to jak v ČR, tak v Sasku, a navrhnout jeho možný, dlouhodobě udržitelný a potenciálně ekonomicky úspěšný rozvoj jako destinace cestovního ruchu. Studie by se tak měly stát prvním krokem k zajištění prostředků ke kvalitnímu rozvoji cestovního ruchu umožňujícímu aktivní i pasivní rekreaci obyvatel přilehlých regionů (www.usti-nad-labem.cz).

1.2.1 Odvrácená strana dotací

Problematika evropských dotací je v obecné rovině spatřována zejména ve zdlouhavosti a složitosti procesu při a po podání žádostí. Jedná se o proces, kdy jsou žádosti dost často oprávněnými orgány vráceny žadatelům s žádostí o doplnění nutných informací.

Jedním z dalších a velmi závažných problémů, které byly zejména v minulosti dost často zmiňovány v mediálním prostředí, byla korupce, s dotacemi často spojená. Tato byla ve většině případů popisována již jak při podávání žádostí o evropské dotace, tak během jejich vyřizování, jakož i při jejich plnění.

Jako konkrétní případ problémů při získávání evropských dotací a zmanipulovaných projektů lze krátce popsat případ výše zmiňovaného ROP Severozápad, kdy bylo ze strany Policie ČR obviněno celkem 27 lidí, a to zejména za trestné činy spojené s poškozováním zájmů Evropské unie a dalšími. V dané věci se jednalo o osoby zastávající vysoké posty

na krajské a obecní úrovni, zejména o osoby osobně zainteresovány v ROP Severozápad. Výsledkem této kauzy bylo odsouzení většiny obviněných, kdy někteří z nich si již svůj trest vykonali a to buď podmíněně, nebo nepodmíněně.

Těmto problémům lze předejít jen prováděním důsledných kontrol již od samotného začátku podání žádosti, přes jejich projednávání a v neposlední řadě po jejich schválení a čerpání (www.usti-nad-labem.cz).

1.2.2 Úvod do praktické části

V úvodu se praktická část zabývá popisem vybraných lokalit. Krátce je nastíněna historie jednotlivých obcí a měst v Ústeckém kraji. Cílem praktické části je dále zjistit a popsat jak vnímají změny v lokální krajině a svém okolí v posledních několika letech, obyvatelé vybraných obcí a měst a do jaké míry se změny v krajině promítají do života občanů v kraji trvale žijících, ale i jeho návštěvníků. Zaměříme se na vztah lokální krajiny a kvality života respondentů. Studie je zaměřena na různé dimenze života.

Část praktická

1.3 Popis studovaných lokalit

Praktická část je rozdělena do několika částí. Nejdříve jsou představeny vybrané obce, kde je krátce nastíněna jejich historie, až po současnost. Text je doplněn několika fotografiemi obcí, jejich dominant a zajímavostí. Součástí praktické části je i dotazník, se třemi okruhy otázek na téma ekonomické, sociální a enviromentální. Náseledují odpovědi na vybrané otázky a jednotlivé porovnání odpovědí ve vybraných obcích. Toto popisují jednotlivé grafy a tabulky.

1.3.1 Obec Tisá

Obec Tisá (Obrázek č. 3) je branou ke kraji Labských pískovců. Leží ve výšce 550 metrů n. m. a má 670 stálých obyvatel. Tisou s okolními obcemi navštíví ročně desetitisíce našich i zahraničních turistů, těm slouží informační středisko v budově Obecního úřadu v Tisé. V centru obce se nachází pozdně barokní kostel sv. Anny, od kterého vede přímá cesta do Tiských stěn, skalního města s mnoha bizarními pískovcovými útvary. Až do začátku dvacátých let 20. století byl do skal zakázán přístup bez místního průvodce (www.tisa.cz).

Dnes je celá oblast přístupná turistům a horolezcům, pro které je zde 113 registrovaných lezeckých cest. Vedle Malých a Velkých stěn se severně od Tisé nalézají méně navštěvovaná skalní města – Ostrovské a Rájecké skály. Tisá se nachází v chráněné krajinné oblasti Labské pískovce na území Ústeckého kraje, 20 km od krajského města Ústí nad Labem a 5 km obce Petrovice, kde je hraniční přechod do Spolkové republiky Německo (dále SRN). Obec leží v děčínských stěnách, známých jako Českosaské Švýcarsko, ve výšce 550 m. Do správního území Tisé spadají obce Ostrov, Rájec a osada Antonínov (www.tisa.cz).

Největší počet obyvatel byl zaznamenán v roce 1930, kdy bylo v Tisé 2146, v Rájci 279 a v Ostrově 230 obyvatel. Po roce 1945 počet postupně klesal na nynějších 945 trvale bydlících. Obce Ostrov a Rájec, vzdálené 6 a 3 km, jsou využívány především chalupáři a chataři. V Tisé je budova obecního úřadu, mateřská základní škola, zvláštní internátní

škola, kino, samoobsluha, obchody, pošta, novinový stánek, lyžařský vlek, školní hřiště, na kterém přistává vrtulník v případě úrazu, a kostel sv. Anny. Ten byl založen v roce 1786. Jeho venkovní oprava šindelové střechy a fasády byla provedena v roce 1993-1994 na náklady obce. Vnitřní rekonstrukci prováděla církev. V současné době je velký zájem o výstavbu rodinných domků k trvalému bydlení. Přispívá k tomu jistě krásná okolní příroda se skalním městem, které obec udržuje – úpravami cest, značením skal atd. Po roce 1990 zde vzniklo 5 soukromých firem výrobního charakteru, 11 restaurací, penzionů a hotelů, což představuje asi 120 nových pracovních míst. Tisá je obec německého typu se zástavbou podél hlavní komunikace, s domy roztroušenými v lukách na poměrně rozlehlém katastru 1186 ha. Stavební fond je různorodý: hrázděné domy staré více jak 100 let, vily bývalých továrníků, domy z nedávné minulosti, několik panelových domů až po současné rodinné domky. Byly vybudovány 2 čistírny odpadních vod – vzhledem k charakteru obce, část kanalizace a vodovodu. Provedla se kabelizace elektrického a telefonního vedení (www.tisá.cz).

Chráněná krajinná oblast Labské pískovce je součástí rozsáhlé pískovcové tabule, vzniklé asi před 90 miliony let v křídovém období druhohor. Po ústupu moře, které se zde v té době rozkládalo, zde zůstaly vrstvy usazených pískovců, zpevněných nejrozličnějšími tmely. Postupem doby došlo pohyby zemské půdy k popraskání těchto sedimentů. Zvětrávání, eroze, působení vody a odnosy materiálů daly vzniknout členěné krajině s hlubokými kaňony se svislými stěnami s bohatou modelací. Nejzápadnější součástí Labských pískovců jsou Tiské stěny, pojmenované podle obce Tisá. Nad severním okrajem této obce se zvedá mohutná, až 70 metrů vysoká hradba stěn. V nejvyšším bodě dosahují skály až 613 metrů n. m. a v délce necelého kilometru směřují k východu, kde končí u Turistické chaty. Setkáváme se zde se všemi formami pískovcových skal. Jsou zde mohutné stěny i jednotlivé izolované věže a štíhlé jehly. Ty horolezcům, vyznavačům skalního lezení, nabízejí množství výstupů od lehkého až po nejvyšší stupně obtížnosti. Skupiny věžovitých forem jsou podobny hradním baštám – hradům (www.tisá.cz).

Obrázek 3 Tiské stěny: pohled na Tiské stěny a část obce Tisá (Zdroj: www.skalytisa.cz)

1.3.2 Obec Jetřichovice

Obec Jetřichovice (Obrázek č. 4) vznikla koncem 14. století v souvislosti s hradem Falkenštejnem, postaveným na ochranu České silnice. Ta spojovala Čechy se Saskem a Lužicí a její část, vedoucí ke státní hranici, je dnes oblíbenou turistickou trasou. Obec dnes tvoří čtyři, dříve samostatné vesnice, které převážně patřily čtyřem českým šlechtickým rodům: rodu Michaloviců, Berků z Dubé, Kinských a Vartenberků. Při pruském vpádu roku 1778 vojáci i zběhové obec vydrancovali. Zdrojem obživy obyvatel bylo zemědělství a domácí tkalcovství, nějaký čas se dařilo klimatickým a minerálním lázním (www.obec-jetrichovice.cz).

Obec Jetřichovice patří mezi jedno z hlavních turistických center a oblíbených míst národního parku (dále NP) České Švýcarsko, kterou naleznete v malebném údolí při potoce Jetřichovická Bělá, asi 5,5 kilometru severozápadně od České Kamenice.

V obci Jetřichovice naleznete několik útulných penzionů, obchod a informační centrum. Mezi největší zajímavosti patří Dolský mlýn, skalní vyhlídky (Mariina vyhlídka) a Pavlinino údolí. Na začátku Pavlina údolí (u bývalé továrny na nitě) je také kemp s přírodním bazénem, který postupně prochází celkovou rekonstrukcí (www.obec-jetrichovice.cz).

V Jetřichovicích se natáčel film *Rodinné trampoty oficiála Třísky* a u Dolského mlýna např. známá pohádka *Pyšná princezna* nebo poslední pohádka *Peklo s princeznou*.

Jetřichovice, Rynartice, Všemily i Vysoká Lípa jsou rozprostřeny v nejkrásnější části Českého Švýcarska. Staré chalupy tu objevíte stulené pod pískovcovými skalami nebo naopak na slunných svazích s překvapivými pohledy na pitoreskní krajinu roklí, skal i zalesněných čedičových kopců, jimž dominuje úchvatný kužel Růžovského vrchu, symbolické „hory severních Čech“. Staré kostelní stezky zde padají do tmavých pískovcových roklí, aby z nich vystoupaly po omšelých vytesaných schůdkách opět vzhůru k dávno zapomenutým usedlostem a vesnickým kostelům (www.obec-jetrichovice.cz).

Obrázek 4 Pohled na Jetřichovice z Mariiny vyhlídky (Zdroj: www.obecjetrichovice.cz)

1.3.2.1 Národní park České Švýcarsko

Národní park České Švýcarsko je jedním ze čtyř národních parků v Česku. Byl vyhlášen v roce 2000 a je charakteristický převážně pískovcovými útvary, z kterých je nejznámější Pravčická brána – též symbol parku (www.npcs.cz).

České Švýcarsko se nachází mezi obcemi Hřensko, Chřibská a vesnicí Brtníky. Rozloha parku činí téměř 80 km² a 97 % území pokrývají lesy.

V NP České Švýcarsko nacházíme dva zcela odlišné typy lesa. Jeden je přirozený (nebo přírodě blízký), svým složením dokáže být velmi pestrý. Odolává mnoha nepříznivým vlivům, kterým je vystaven. V létě snáší dlouhodobá sucha, v zimě tvrdé mrazy.

Druhý typ lesa byl v minulosti zakládán lidmi, naposledy ve 20. a 30. letech minulého století po rozsáhlé mniškové kalamitě, která zdecimovala předchozí nepůvodní lidmi založený les. Ve snaze relativně rychle získat dobře zpracovatelné dřevo nechali lesní hospodáři vysázet nové smrkové kultury. Na zdejších nepříliš vhodných stanovištích však byly smrčiny vždy méně odolné a více závislé na lidské péči (www.npcs.cz).

Samostatnou kapitolou (nejen) v NP České Švýcarsko jsou již zmíněné smrkové monokultury. Smrk je dřevinou, které vyhovuje chlad a deštivé počasí, proto jej přirozeně nacházíme především v horách. Přesto se lidé rozhodli pěstovat jej i na území Českého Švýcarska, v nízkých nadmořských výškách a na rychle vysychajícím písčitém podloží. Mělký talířový kořenový systém smrků proto v suchých obdobích nedosáhne k vodě a stromy se tudíž dostávají do stresu. Stresová je tato situace ovšem i pro lesníky, neboť u oslabených stromů hrozí riziko napadení lýkožroutem smrkovým, lidově nazývaným „kůrovec“. Lýkožrout smrkový je poměrně malý brouk, jež vyhledává oslabené smrky, či celé skupiny smrků a zahubí je požíráním lýka, kterým proudí ve stromě živiny. V příhodných podmínkách se dokáže velmi rychle namnožit (v teplých a suchých letech vytvoří až 4 generace ročně).

Kůrovec se začal lavinovitě šířit do porostů, které byly oslabené nejvíce. Snahy brzdit (obrázek č. 5) jeho postup pokácením napadených stromů, jejich odkorněním a odvozem z lesa vedly ke vzniku rozsáhlých holých ploch v samotném nitru národního parku.

Standardní metody boje proti kůrovcovi v klimaticky extrémním roce 2018 nevedly k očekávanému výsledku. Pokud by se na přístupu nic nezměnilo a sucho pokračovalo, vznikaly by další a další holé plochy, na kterých by obnovu lesa ztěžovaly extrémní stanovištní podmínky - v létě horko a sucho, v zimě mráz (www.npcs.cz).

Přitom les už několikrát i přímo v národním parku ukázal, jak rychle se dokáže obnovit sám, např. po požáru u Jetřichovic v roce 2006. Stojící uschlé smrky poskytnou cenný stín, zabrání vysušování a přehřívání půdy a během postupného rozkladu dodají půdě i živiny.

Lidé při pohledu na odumřelé stromy mluví o mrtvém lese. Přitom nic není vzdálenějšího skutečnosti. Samozřejmě, stromy horního patra lesa odumřely. Samy se však stávají životním prostorem pro pestrou škálu hmyzu či hub. A na hmyz a houby se vážou další a další druhy.

Obrázek 5 Holiny poškozené kůrovcem (foto: Václav Sojka)

V podrostu díky stínu a živinám z odumřelých stromů vzniká prostor pro byliny i dřeviny. Semena v půdě na jaře vzklíčí a během krátké doby se podrost zazelená. A v neposlední řadě je tu často i střední patro lesa, dosud malé stromy, které rostly kvůli značné míře zastínění pomalu, nyní dostávají nový impulz pro svůj vývoj (www.region-ceskesvycarsko.cz).

V roce 2019 NP České Švýcarsko zakázal na většině území plošné kácení lesa kvůli kůrovci. Škůdce se v roce 2019 v regionu kvůli suchému létu rozmnožil až na hranici kalamity. Pro přírodu bude podle správců šetrnější nezasahovat a umírající stromy i s kůrovcem nechat na místě. Les se přirozeně obnoví a zmizí z něj nepůvodní smrky.

Doteď se kácelo na mnoha místech v parku, vznikla řada holin, ale šíření škůdce to nijak výrazně nezabránilo. Některé části lesa zemřely za jediný rok. Lýkožroutovi vyhovuje teplo a sucho a takové počasí se poslední roky opakuje. I letos je jaro pro jeho šíření příznivé. Jeden zdravý strom tak napadnou i stovky brouků a správci parku mluví stejně jako jinde v Česku o kalamitě, se kterou se nikdy předtím nesetkali (www.npcs.cz).

Na místo smrčin by se měl tedy vrátit původní listnatý les (Obrázek č. 6). Správci už roky rozmnožují a sázejí nové buky, které lýkožrout nehrožuje. Park tedy nejspíš bude v horních částech uschlý a rezavý, dole se ale začne zelenat. Turisté se navíc nemusejí obávat o svou bezpečnost, uschlé stromy podél cest budou ochránáři odstraňovat i nadále (www.region-ceskesvycarsko.cz).

Obrázek 6 Požářiště u Jetřichovic z roku 2006 (foto Václav Sojka)

1.3.3 Statutární město Ústí nad Labem

Město Ústí nad Labem leží na soutoku řek Labe a Bíliny mezi Českým středohořím a Krušnými horami. Jedná se o krajské město, ve kterém žije přibližně 92 tisíc obyvatel a je součástí půlmilionové severočeské aglomerace (Český statistický úřad). Ústí nad Labem (Obrázek č. 7 a 8) je univerzitním městem s průmyslovou tradicí, sportovním zázemím a důležitým železničním a silničním uzlem. Ústí nad Labem je vzdáleno 90 kilometrů severozápadně od Prahy, 180 kilometrů severovýchodně od Plzně, 130 kilometrů východně od Karlových Varů, 95 kilometrů jihozápadně od Liberce a 65 kilometrů jihovýchodně od německých Drážďan. Při příjezdu do města návštěvníky zaujme pohled na zříceninu hradu Střekov (Obrázek č. 9.) a na druhé straně Labem dominuje zámek Větruše (Obrázek č. 10).

Obrázek 7 Pohled na Ústí nad Labem (Zdroj: www.czechinvest.org.)

Obrázek 8 Hrad Střekov (Zdroj: www.navylet.cz)

Obrázek 9 Zámek Větruše (Zdroj: www.booking.com)

Oblastí s nejstarší historickou tradicí je okolí nedaleké obce Stadice ležící v údolí řeky Bíliny. Český kronikář Kosmas do Stadice zasazuje děj pověsti o zrodu Přemyslovců. Přemysl Otakar II. povýšil Ústí na město, pravděpodobně v polovině 13. století. Výsady, které město dostalo od svého zakladatele, potvrdil a rozšířil Jan Lucemburský.

Během husitských válek a obléhání došlo k porážce německých vojsk, přesto zde však vítězové nechali dál pokojně žít místní německy mluvící obyvatelstvo. Na rozdíl od řady jiných královských měst Ústí nezískalo během husitských válek žádné pozemky a prestiž města v následujícím období poklesla (www.usti-nad-labem.cz).

Třicetiletá válka, během níž se Ústí stalo sedmkrát obětí nejrůznějších tažení, přinesla městu velký úpadek. Ten byl také příčinou vleklé populační krize trvající déle než dvě staletí. Po dlouhou dobu zůstávalo Ústí nad Labem jen malým zemědělským střediskem s počtem

obyvatel do 2 000, a to až do roku 1830, kdy v důsledku bouřlivého průmyslového rozvoje začala populace neobvykle narůstat. Události napoleonských válek, především druhou největší bitvu na rakouském území, u Přestanova a Chlumce z 29. a 30. srpna 1813, připomíná několik pomníků (www.usti-nad-labem.cz).

Ekonomický růst přinesl mnohé významné pozitivní změny. V období let 1800 až 1830 bylo po dlouhých desetiletích stagnace postaveno prvních dvacet domů, z nich větší část na Skřivánku.

Dobové prameny z těchto let uvádějí, že obyvatelé Ústí se zabývají zemědělstvím, pěstováním vinné révy a okurek, obchodem a dopravou ovoce a uhlí po Labi. Z řemesel a průmyslu je v Ústí zastoupeno tkalcovství, soukenictví, jirchářství, výroba barev, papírny, prýmkařství a drobná domácí výroba, v okolí města je otevřeno na 60 hnědouhelných dolů.

Významnou roli hrál nebývalý rozmach lodní přepravy a lodního stavitelství, díky čemuž došlo ke vzniku dvou přístavů (www.usti-nad-labem.cz).

V roce 1860 žilo ve městě 7 950 obyvatel, což je oproti roku 1840 plný čtyřnásobek. V roce 1880, navzdory válce i nezanedbatelným ztrátám způsobených opakovanými epidemiemi cholery, tyfu a černých neštovic, dosahuje zdejší populace již počtu 16 524 osob. V kritickém roce 1873, kdy vrcholila vlna cholery, zemřel ve městě každý patnáctý člověk. V letech epidemií převyšoval počet úmrtí počty narozených, současně ale vždy stouplo přistěhovalectví. V roce 1867 vznikl nový pivovar, v němž se do roku 2011 vyrábělo pivo pod značkou Zlatopramen (původně Aussiger Bier). První most přes Labe, určený pro dopravu silniční i železniční, byl zkonstruován roku 1872.

Během komunistického režimu došlo k rozvoji těžkého průmyslu a přijetí plánu komplexní přestavby města v 60. letech. Ten počítal se zbouráním drtivé většiny historické zástavby v centru a nahrazení moderní výstavbou a uplatnil se v 70. a 80. letech, kdy byly prováděny rozsáhlé plošné asanace, budovány nové masivní objekty na místech původní zástavby, dopravní stavby a celkově se změnila ráz městského jádra. Demolice na Masarykově (v té době Fučíkově) třídě bývá označována za nejrozsáhlejší odstřel v tehdejší Československu. Též se buduje množství sídlišť, většinou na vyvýšených místech města z důvodu lepšího stavu ovzduší (www.usti-nad-labem.cz).

V 1. polovině 90. let rozvoj města stagnoval, Ústí se ani přes zlepšující se životní podmínky nezbavilo špatné pověsti, potýkalo se s poměrně vysokou nezaměstnaností a vzniklo několik sociálně vyloučených lokalit (např. v Matiční ulici). Zlom přišel až se začátkem nového tisíciletí zahájením masivní přestavby a rekonstrukce centra (mj. oprava Mírového náměstí a přilehlých ulic, hlavního nádraží a okolního prostoru, dostavba proluk vzniklých za války a socialismu), zvýšením podpory sportu a kultury a začátkem programu sociální integrace organizace Člověk v tísni (www.clovekvtisni.cz/cs/socialni-prace/pobočka/usti-nad-labem).

1.3.3.1 Krajina a ochrana životního prostředí v Ústí nad Labem

Na území Ústí nad Labem zasahuje celkem šest zvláště chráněných území. Z velkoplošných se jedná o chráněnou krajinnou oblast České středohoří. Maloplošná chráněná území zastupují dvě přírodní památky, a to Divoká rokle v Mojžíři a Loupežnická jeskyně u Svádova, dvě přírodní rezervace Kozí vrch u Mojžíře a Sluneční stráž v Brné, a národní přírodní památka Vrkoč ve Vaňově. Dále na území města roste dohromady 20 památných stromů či jejich seskupení (www.kr-ustecky.cz).

Již od začátku měl průmysl výrazný vliv na životní prostředí, především pak v období od 60. let do 80. let 20. století, kdy byla situace nejkritičtější. Od 90. let se životní prostředí i přes zachování některých průmyslových podniků velmi zlepšilo a město za své úsilí o zlepšení životního prostředí získalo v letech 1999, 2000 i 2001 ocenění Evropské komise.

Přes tato ocenění je i nyní patrný laxní přístup městských orgánů k častým haváriím, ke kterým ve zdejší chemické továrně Spolchemie dochází. Během roku 2004 došlo 2× po sobě k únikům nebezpečných chemikálií do ovzduší. Obyvatelstvo bylo informováno se zhruba dvouhodinovým zpožděním. Úsilí některých občanů o přesunutí chemického průmyslu z centra města na průmyslové periferie zatím pokaždé skončilo nezdarem a výhledově nevypadá situace o moc lépe. Nebezpečné provozy však z centra pomalu mizí, aby byly nahrazovány moderními a bezpečnými technologiemi. To se projevuje například i nynější čistotou řeky Bíliny, která ještě donedávna sloužila k rozředování nebezpečných chemických odpadů, jež Spolchemie produkovala (www.kr-ustecky.cz).

1.3.3.2 Jezero Milada

Jezero Milada (Obrázek č. 11) je vodní plocha vzniklá zatopením zbytkové jámy lomu Chabařovice – Milada.

Začátek rekultivačních prací lze datovat ze dne 15. 6. 2001, kdy bylo zahájeno napouštění zbytkové jámy lomu Chabařovice – budoucího jezera Milada, jako rozsáhlé hydričké rekultivace. K ukončení napouštění jezera došlo dne 8. 8. 2010. Po sérii dalších rekultivačních činností bylo jezero Milada a jeho okolí zpřístupněno veřejnosti v roce 2015 (www.chabařovice.cz).

Obrázek 10 Pohled na jezero Milada (Zdroj: www.jezeromilada.cz)

10. ledna 2006 byl založen dobrovolný svazek obcí Jezero Milada, jehož účelem je hájit společné zájmy členských obcí a vytvářet materiální a organizační podmínky pro řešení společných aktivit, problémů a projektů členských obcí v revitalizovaném území po bývalém lomu Chabařovice.

Předmět činnosti svazku obcí je zaměřen prioritně na společné aktivity v těchto oblastech: revitalizace území a vybudování infrastruktury pro cestovní ruch, rozvoj rekreace a turistického ruchu v revitalizovaném území, společné aktivity v ochraně přírody a životního prostředí a společná propagace členských obcí a marketingové aktivity směřující k rozvoji celé zájmové oblasti kolem jezera Milada (www.jezeromilada.cz).

Zvláštnost historie vývoje ústecko-chabařovické oblasti se odráží hlavně v tom, že existovala značná roztržitost důlních majetků. V 19. století bylo intenzivně dolováno na

malých dolech, pouze velkokapitálové společnosti mohly zajišťovat velkoplošné systematické dobývání. Před 2. světovou válkou těžilo v Ústecko – teplické oblasti asi 10 hnědouhelných dolů.

Po částečném útlumu hlubinného dobývání v 60. letech se na tomto území začalo vlivem výhodných geologických podmínek prosazovat povrchové dobývání hnědého uhlí.

Významným mezníkem ve vývoji území byl rok 1977, kdy byla zahájena těžba v lomu Chabařovice.

Přebytek uhlí byl distribuován prostřednictvím vagónů Československých státních drah (dále ČSD) ostatním odběratelům a do tepelných elektráren v celé České republice. Ty jej deponovaly a vytvářely si z něj havarijní rezervu pro dobu inverzí. Chabařovické uhlí pro svůj bezkonkurenčně nejnižší obsah síry v ČR (0,35 %), jakož i ostatních karcinogenů, nejlépe vyhovuje podmínkám pro minimalizování zátěží životního prostředí v době inverzních stavů (www.jezeromilada.cz).

Po dobu těžby lomu Chabařovice, bylo vytěženo celkem 61,5 mil. tun nízkosírnatého kvalitního hnědého uhlí, 9,3 mil. m³ výklizových hmot a 256,1 mil. m³ skrývky. Těžbu v lomu na mnoha místech komplikovaly oblasti ložisek narušené hlubinným dobýváním a nezavalené důlní prostory, což představovalo nebezpečí vzniku požárů, zápar, nebezpečí propadnutí aj. Lom pak byl rozšiřován dále až do roku 1991, kdy bylo usnesením vlády ČR rozhodnuto o zastavení lomu Chabařovice (www.jezeromilada.cz).

Rozhodnutím Ministerstva životního prostředí (dále MŽP) ČR v dubnu 1999 (aktualizace v červenci 2004) byl schválen „Generel rekultivací do ukončení komplexní revitalizace území dotčeného těžební činností Palivový kombinát Ústí (dále PKÚ), s. p., podle něhož v rámci zahlazování následků hornické činnosti v prostoru bývalého hnědouhelného lomu Chabařovice provádí PKÚ, s. p. sanační a rekultivační práce.

Kolem jezera Milada se stále nacházejí ložiska se zhruba 150 miliony tun kvalitního hnědého uhlí. Přestože došlo ke zrušení těžebního prostoru, zůstává na pozemcích okolo jezera chráněné ložiskové území. To v praxi znamená možnost budoucího obnovení těžby v prostoru kolem jezera a omezuje možnosti výstavby na tomto území. Přestože stát plánuje bezúplatný převod jezera na okolní obce, zrušení chráněného ložiskového území zatím

odmítá. Dotyčné obce sdružené ve svazku obcí Jezero Milada se možnosti obnovení těžby obávají. Svazek obcí jezero Milada však dosud nemá ujasněnou koncepci budoucího využití a rozvoje potenciálu jezera, bez nějž bude jeho vlastnictví značnou finanční zátěží, náklady na údržbu se pohybují okolo 11 milionů korun ročně (www.jezeromilada.cz).

1.4 Metodika

1.4.1 Cíl a metodika dotazníkového šetření

Hlavním cílem dotazníkového šetření bylo zjištění míry vnímané kvality života ve vybraných lokalitách a vzájemné srovnání zjištěných skutečností v těchto lokalitách, a to v různých dimenzích lidského života. Výzkum tedy spočíval v dotazníkovém šetření ve vybraných lokalitách. Samotný dotazník měl tři okruhy otázek a to na téma ekonomické, sociální a enviromentální. V úvodu dotazníku jsem se zaměřila na věk, pohlaví, dosažené vzdělání, místo pobytu a délka přežití v aktuální lokalitě. Dotazníky jsem respondentům dávala vytištěné osobně. Jednotlivé otázky jsou vyhodnoceny a graficky znázorněny do grafu, poté se práce zaměřuje na srovnání odpovědí v jednotlivých lokalitách.

1.4.2 Charakteristika výzkumného vzorku

Dotazníkové šetření jsem prováděla od měsíce srpna do prosince roku 2021. Výzkum byl prováděn v obci Jetřichovice, Tisá a Ústí nad Labem. Cílovou skupinou byli respondenti ve věku od 18 do 68 let. Celkem bylo vyplněno 75 dotazníků, a to z každé lokality se ho zúčastnilo 25 osob.

1.4.3 Vyhodnocení výzkumného šetření

Jednotlivé dotazníky ze všech lokalit byly vyhodnoceny jako celek. V dalším vyhodnocení byly porovnány obce mezi sebou. Dotazníkového šetření se dohromady zúčastnilo 75 osob, z čehož bylo 37 mužů a 38 žen, tedy v poměru 49,33 % mužů ku 50,67 % ženám.

Průměrný věk respondentů byl 39,6 roku, 68 účastníků z celkového počtu dotázaných mělo středoškolské vzdělání, 8 osob vysokoškolské vzdělání. Součástí základních informací o respondentech byla otázka na délku žití v obci, zde bylo zjištěno, že minimální délka žití v

obci jsou 4 roky, nejdéle ve své obci žije respondent 60 let. Průměrná doba žití v jedné obci byla v rozmezí 11 až 29 lety, podrobnější informace nabízí Tabulka č. 1

Tabulka 1: Přehled charakteristik respondentů

	Počet respondentů
Pohlaví	
Žena	38
Muž	37
Věk	
20 let a méně	4
21–30	10
31–40	27
41–50	25
51–60	7
61 a více	2
Vzdělání	
středoškolské	68
vysokoškolské	7
Obec	
Ústí nad Labem	25
Tisá	25
Jetřichovice	25
Délka žití v obci	
do 10 let	3
11 – 20	20
21 – 30	20
31 – 40	13
41– 50	15
51– 60	4

1.4.4 Dotazníkové otázky

Struktura otázek byla zaměřena především na úroveň kvality života ve vztahu k lokalitě a okolní přírodě. Respondenti měli možnost odpovídat na 5stupňové škále možností – plně souhlasím, spíše souhlasím, nevím, spíše nesouhlasím a plně nesouhlasím. Nejdříve se dotazník zaměřil na sociální aspekty života, a to do jaké míry souhlasili respondenti s následujícími výroky:

- Chci i nadále žít v naší obci.
- Jsem spokojen s úrovní kvality života v mé obci.
- V mé obci je dostatečné kulturní vyžití.

- Vyhovuje mi v mé obci vyžití pro děti, jako hřiště, pískoviště apod.
- Má obec je bezpečná, mám zde pocit bezpečí.
- Vyhovuje mi počet školských zařízení v naší obci.
- V mé obci je dostatečně zajištěna zdravotní péče
- V mé obci je dostatečně funkční zdravotnická pohotovost.
- V mé obci mám pocit plnohodnotného života.
- Jsem spokojen s obchodní sítí v mé obci.
- Jsem spokojen s dostupností služeb v mé obci.

Poté se přešlo na výroky zaměřené na ekonomické aspekty života respondentů.

- Mám odpovídající možnosti zaměstnání ve své obci s ohledem na své vzdělání.
- Mám zaměstnání nebo školu ve své obci.
- Do školy nebo zaměstnání dojíždím veřejnou dopravou.
- Do školy nebo do zaměstnání dojíždím svým vozidlem nebo na motocyklu.
- Do školy nebo zaměstnání dojíždím na kole, nebo za použití jiného ekologického prostředku.
- Do školy nebo do zaměstnání dojíždím sdílenou dopravou.
- Vnímám turisty ve svém okolí.
- Vnímám nárůst turistů ve své obci.
- Myslím, že je v mém okolí velký počet rekreačních objektů.
- Vadí mi počet a výskyt rekreatů v mém okolí.
- Vnímám počet rekreatů ve svém okolí jako ubírání svobody.
- Myslím si, že má obec je pro turisty a rekreaty atraktivní.
- V mé obci je dostatečná dopravní obslužnost.
- V mé obci je dostatek bytů či stavebních parcel ke koupi.

Závěr dotazníku patřil výroky zaměřujícím se na enviromentální aspekty života.

- Podle mého názoru, lesy se v okolí mé obce v posledních letech:...
- Podle mého názoru, zemědělství se v okolí mé obce:...
- Podle mého názoru, se zastavěné plochy v mé obci v posledních letech:...
- Podle mého názoru, se těžební plochy v mé obci v posledních letech:...
- V okolí mé obce dochází k zalesnění.
- V okolí mé obce je dostatečné množství přírodních vodních ploch.
- Celkově vnímám změnu lokální krajiny jako posun k lepšímu.
- Snažím se, aby můj životní styl byl šetrný k životnímu prostředí.
- V mém okolí je zemědělský podnik/družstvo.
- Družstvo/zemědělský podnik se dostatečně stará o půdu v okolí mé obce.
- Mám povědomí o tom, zda se v mém okolí vyskytují nějaké ohrožené druhy.
- Ve své obci mám možnost žít v souladu s přírodou.
- Jsem zastáncem života v souladu s přírodou.
- Mám dostatečný prostor pro soukromé pěstování potravin (BIO).
- Účastníte se pravidelně zasedání zastupitelstva Vaší obce, týkající se územního plánování?

Dotazník uzavřela jediná otevřená otázka/výrok celého dotazníku:

„Co bych chtěl dodat ke kvalitě života ve své obci?“

Sociální aspekty:

Respondenti z Ústí nad Labem byli spokojeni s dostupností služeb, zdravotní péčí a Městskou hromadnou dopravou (MHD). Jako palčivý problém, který se jich nejvíce týkal, zmiňovali problémové osoby v centru: „*Jsem spokojená, vadí mi pouze nedostatek zeleně v centru města a romští spoluobčané.*“ „*Méně romských spoluobčanů*“, mínili další z respondentů. „*Čím méně nepřizpůsobivých, tím vyšší kvalita života v mé obci.*“ Podobný názor měl i další respondent: „*Bez nepřizpůsobivých by bylo v našem městě mnohem lépe.*“

Dělají nepořádek a ostudu celému městu, celému severu Čech. “ Někteří respondenti viděli snížení kvality života právě kvůli problémovým osobám: „Kvalita života se velmi snižuje díky nepříznivým spoluobčanům a narkomanům. “

Další z respondentů zmiňoval nedostatečné kulturní vyžití: *„Zlepšení kvality života bych si představoval třeba zvýšením kulturního života, na krajské město je to opravdu slabé. “*

Obyvatelé obce Tisá byli oproti tomu nespokojeni s dostupností služeb a zásobením obchodní sítě: *„Kvalita života v obci je mnohem lepší než ve městě. Sounáležitost a vstřícnost občanů je zde daleko lepší než ve městě, klid, horší údržba silnic ve správě KÚ, zhoršená zimní údržba, špatná dostupnost služeb jako např. lékárna. “* Ve většině případů byli respondenti s životem v Tisé spokojeni: *„Jsem zde spokojen s úrovní kvality života. “*

Obyvatelé Jetřichovic by také uvítali lepší služby a zásobenost obchodu, nebo vznik dalšího obchodu v obci. *„Absolutně nedostačující síť obchodů s potravinami. “* Stěžovali si na absenci lékárny a zdravotnického zařízení, to nejbližší je vzdálené 25 km. *„Lepší a hlavně dostupnější zdravotní péči, “* mínil jeden z respondentů. *„Nedostatečné zásobení obchodní sítě, pro vše se musí dojíždět cca 25 km. “*

Enviromentální aspekty:

Obyvatelé Ústí nad Labem by chtěli více zeleně, stále vnímají smog, špínu a nevhodné ovzduší. *„Je hrozné zde žít, nelíbí se mi centrum, nelíbí se mi ovzduší, častý zápach ze Setuzy. “* *„Určitě více zeleně, obecně více akcí pro rodiny s dětmi a kulturního vyžití, koupaliště jsou tragédie. “* Někteří respondenti viděli problém pouze v některých městských částech: *„Kvalita života v Ústí nad Labem se odvíjí o toho, kde v obci bydlíte. V části obce, kde bydlím já s rodinou (Všebořice) se žije dobře. Jsou zde ale části jako Předlice, Trmice a Mojžíř, kde se žít nedá, kvalita života je zde podstatně horší. “* Názory se velmi často opakovali: *„Vadí mi nehezké prostředí, málo zeleně, málo koupališť, hodně smogu, špíny a smradu. “*

V obci Jetřichovice shledávali obyvatelé problém v nedostatečné péči o přírodu ze strany státu: *„Moc turistů, málo obchodů, hezké okolí, ale špatná péče o lesy a přírodu ze strany státu. “* Měli pocit, že lesy se v posledních letech nezměnily.

Oproti tomu respondenti v obci Tisá viděli svůj potenciál, zároveň však mají obavu z budoucí výstavby tunelu. „*Poblíž obce se má zhruba do 6 let stavět tunel pro vysokorychlostní vlak. Podepisujeme petici proti této výstavbě přes obec Chlumec a Krušné hory.*“ „*Obec má potenciál pro další růst jak v oblasti turistiky, tak volnočasových aktivit i počtu obyvatel.*“ Také byla vyjádřena poznámka ke kvalitě pitné vody v obci: „*Z mého pohledu nedostatečná kvalita vody.*“

Ekonomické aspekty:

Respondenti krajského města Ústí nad Labem si stěžovali na nedostatek parcel a bytů: „*Stále méně bytů pro mladé rodiny, parcely v podstatě žádné.*“ Vnímali dostatečnou dopravní obslužnost: „*Velmi dobré pokryté MHD po celém městě.*“

Obyvatelé Jetřichovic byli nespokojeni s údržbou silnic, dopravou a zimní údržbou silnic. „*Zlepšit dopravu a silnice.*“ Další respondent komentoval život v obci dost podobným výrokem: „*Zlepšit zimní údržbu silnic v obci.*“

Respondenti obce Tisá vnímali turisty a problémy s tím spojené, především co se produkce nežádoucího odpadu týče: „*Hodně odpadků v obci a okolí včetně lesů od turistů*“ A podobně jako v Jetřichovicích také zaznamenávali problém s údržbou silnic: „*Lepší údržbu silnic.*“ Nebo – „*Nevyhovující údržba silnic v zimě, obecně nevyhovující silnice.*“

1.5 Výsledky

1.5.1 Výsledky sociálních aspektů dotazníkového šetření

Tedy otázek, zaměřených na sociální aspekty respondentů byly souhrnně zpracovány do tabulky č. 2.

Většina dotázaných chtěla nadále žít ve své obci, obyvatelé byli s úrovní kvality života ve své obci spokojeni, nicméně jim chybělo dostatečné kulturní vyžití. Nicméně pocit bezpečí ve své obci neměla ani polovina z dotázaných. Respondenti byli spokojeni s množstvím školských zařízení a se zdravotní péčí. Obyvatelé byli spokojeni s obchodní sítí a dostupností služeb.

Tabulka 2 Odpovědi respondentů s ohledem na sociální aspekt

Odpověď	Plně souhlasím	Spíše souhlasím	Nevím	Spíše nesouhlasím	Plně nesouhlasím
Otázka					
Chci i nadále žít v naší obci	28	<u>33</u>	4	5	5
Jsem spokojen s úrovní kvality života v mé obci	6	19	8	<u>31</u>	11
V mé obci je dostatečné kult. vyžití.	6	20	10	<u>36</u>	3
Vyhovuje mi v mé obci vyžití pro děti, jako hřiště, pískoviště ap.	10	<u>25</u>	6	22	12
Má obec je bezpečná, mám zde pocit bezpečí.	13	<u>19</u>	7	<u>18</u>	18
Vyhovuje mi počet školských zařízení v naší obci.	18	<u>30</u>	10	14	3
V mé obci je dostat. zajištěna zdrav. péče	10	<u>43</u>	8	10	4
V mé obci je dostatečně funkční zdravotnická pohotovost.	8	<u>32</u>	14	17	4
V mé obci mám pocit plnohod. Života	8	<u>27</u>	15	<u>23</u>	2
Jsem spokojen s obchodní sítí v mé obci	14	<u>42</u>	4	12	3

Jsem spokojen s dostupností služeb v mé obci	9	<u>48</u>	3	13	2
---	---	------------------	---	----	---

1.5.2 Výsledky průzkumu – ekonomické aspekty života respondentů

Ekonomické aspekty života respondentů námi zkoumaných obcí jsme přehledně zpracovali do tabulky č. 3.

Zhruba polovina respondentů měla školu nebo své zaměstnání ve své obci, využití motocyklu nebo jiného ekologického prostředku nevyužíval nikdo z respondentů, převaha dotázaných využíval svůj automobil k dopravě za zaměstnáním, nebo školou. Sdílenou dopravu využívalo pouze pár respondentů.

Nárůst rekreatantů obyvatelé nevnímají jako ubírání svobody, celkově toto nevnímají jako zvýšený nárůst. Respondenti souhlasí s výrokem, že jsou spokojeni s dopravní obslužností v jejich obci, nicméně hodnotí, že dostatečný počet bytů či stavebních parcel ke koupi jejich obec nenabízí.

Tabulka 3 Odpovědi respondentů s ohledem na ekonomický aspekt

Odpověď Otázka	Plně souhlasím	Spíše souhlasím	Nevím	Spíše nesouhlasím	Plně nesouhlasím
Mám odpovídající možnosti zaměstnání ve své obci s ohledem na vzdělání.	5	<u>25</u>	17	22	6
Mám zaměstnání nebo školu ve své obci.	<u>41</u>	-	14	-	20
Do školy nebo zaměstnání dojezdím veř. dopravou.	<u>21</u>	17	2	13	22

Do školy nebo zaměstnání dojíždím vozem nebo motocyklem.	19	13	4	9	<u>30</u>
Do školy nebo zam. dojíždím na kole nebo ekol. prostředku.	-	1	-	11	<u>63</u>
Do školy nebo zaměstnání dojíždím sdílenou dopravou.	5	8	1	7	<u>54</u>
Vnímám turisty ve svém okolí.	11	17	<u>24</u>	16	7
Vnímám nárůst turistů ve své obci.	7	7	<u>26</u>	<u>26</u>	9
Myslím, že je v mém okolí velký poč. rekr. Objektů.	4	13	15	<u>27</u>	16
Vadí mi výskyt rekreatantů v mé obci.	3	3	19	<u>40</u>	10
Vnímám počet rekreatantů jako ubírání svobody.	4	2	7	<u>41</u>	21
Myslím, že je má obec pro turisty atraktivní.	10	<u>22</u>	11	<u>22</u>	10
V mé obci je dostatečná	10	<u>44</u>	7	10	4

dopravní obslužnost.					
V mé obci je dostatek bytů a parcel ke koupi	15	13	15	<u>28</u>	4

1.5.3 Vnímání enviromentálních aspektů vybraných obcí Ústeckého kraje

Enviromentální aspekty života respondentů byly shrnuty do tabulky č. 4 a č. 5.

U respondentů vedl názor, že lesy, zemědělství, zastavěné a těžební plochy se za poslední roky příliš nezměnily.

Obyvatelé vybraných obcí v dotazníku sdělili, že jsou spokojeni s počtem vodních ploch, nicméně měli pocit, že nedocházelo dostatečně k zalesnění. Při otázce, zda vnímali změnu krajiny, jako posun k lepšímu většina nevěděla. Téměř většina z dotázaných se snažila žít v souladu s přírodou tak, aby i jejich život byl šetrný k přírodě. Nicméně možnost Bio pěstování má pouze 21 respondentů., což bylo 16% z dotázaných.

Tabulka 4 Odpovědi respondentů s ohledem na environmentální aspekt

Odpověď	Změnily k lepšímu	Nezměnily	Změnily k horšímu
Otázka			
Podle mě se lesy v okolí mé obce v posledních letech:	13	<u>31</u>	25
Podle mě zemědělství v okolí mé obce:	4	<u>52</u>	19
Podle mě se zast. plochy v mé obci v posledních letech:	16	<u>32</u>	27
Podle mě se těžební plochy v posl letech v mé obci:	9	<u>52</u>	14

Tabulka 5 Odpovědi respondentů s ohledem na environmentální aspekt

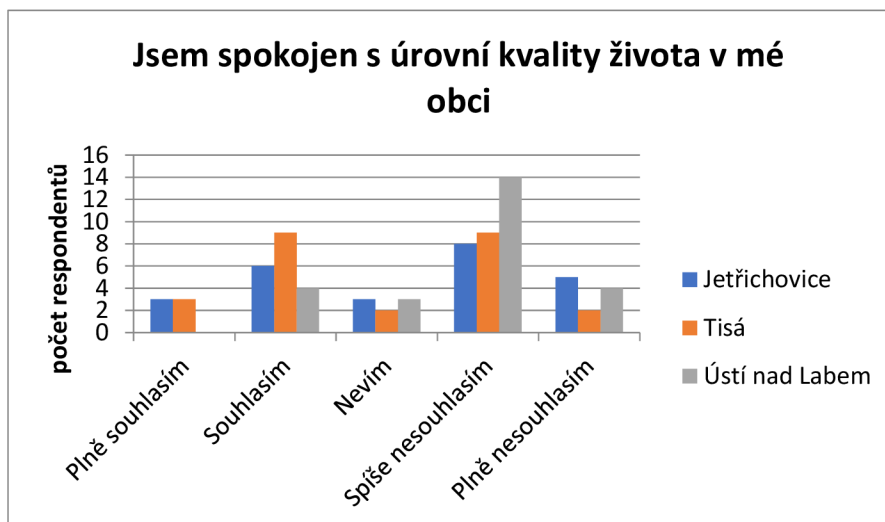
Odpověď	Plně souhlasím	Spíše souhlasím	Nevím	Spíše nesouhlasím	Plně nesouhlasím
Otázka					
V okolí mé obce dochází k zalesnění.	4	11	<u>21</u>	<u>31</u>	8
V mé obci je dostatek přírodních vodních ploch.	12	<u>32</u>	13	18	0
Vnímám změnu lokální krajiny - posun k lepšímu.	<u>4</u>	<u>26</u>	<u>30</u>	<u>15</u>	<u>0</u>
Snažím se, aby můj život byl šetrný k živ. prostředí.	<u>14</u>	<u>50</u>	<u>5</u>	<u>6</u>	<u>0</u>
Zemědělský podnik se stará dostatečně o půdu v mé obci.	<u>4</u>	<u>6</u>	<u>55</u>	<u>10</u>	<u>0</u>
Mám povědomí, zda se v mé obci vyskytují ohrožené druhy.	<u>2</u>	<u>29</u>	<u>37</u>	<u>7</u>	<u>0</u>
V mé obci mám možnost žít v soul. s přírodou.	<u>12</u>	<u>31</u>	<u>10</u>	<u>19</u>	<u>3</u>
Jsem zastávce života v soul. s přírodou.	<u>15</u>	<u>41</u>	<u>14</u>	<u>5</u>	<u>0</u>
Mám prostor pro bio pěstování.	<u>4</u>	<u>17</u>	<u>9</u>	<u>23</u>	<u>22</u>

Následně jsem se zaměřila na porovnání odpovědí dle lokality, tedy jak vnímali zkoumanou problematiku respondenti v obci Jetřichovice, Tisá a Ústí nad Labem. Následující popis se zaměřil především na otázky, kde vznikly největší rozdíly v odpovědích mezi respondenty jednotlivých lokalit.

Porovnání odpovědí – sociální aspekty života v jednotlivých obcích

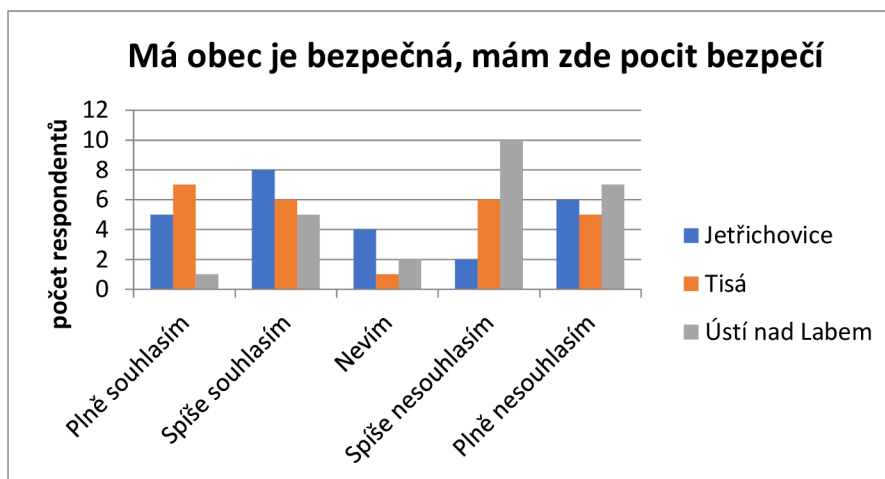
Většina stanovisek respondentů na výroky ohledně sociálních aspektů života v jednotlivých obcích byly značně totožné. Postoj k výroku o spokojenosti kvality života ve své obci znázorňuje graf č. 1. Nejvíce byli ve své obci spokojeni obyvatelé Tisé, nejméně s tímto názorem souzní obyvatelé Ústí nad Labem.

Graf 1 Spokojenost s úrovní kvality života v obci

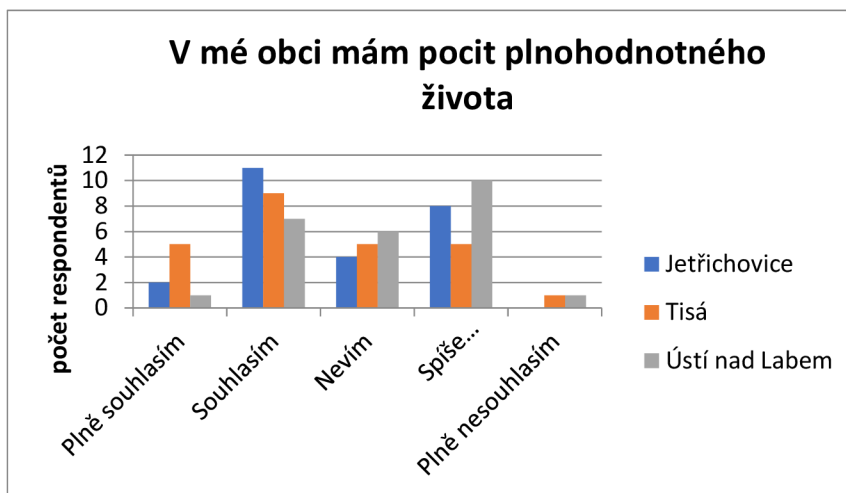
Bezpečněji se své obci cítili obyvatelé Tisé a Jetřichovic, respondenti z Ústí nad Labem spíše a plně s tímto nesouhlasili, a to v celkovém počtu 18 osob z 25 dotázaných, graf č. 2.

Graf 2 Pocit bezpečí v obci

Pocit plnohodnotného života mělo ve své obci 56 % obyvatel obce Tisá a 52 % respondentů obce Jetřichovice. Jak je zřejmé z grafu č. 3, respondenti z Ústí nad Labem s tímto souhlasili ve 32 %, nevědělo ve 24 % a nesouhlasilo s tímto ve 44 %.

Graf 3 Pocit plnohodnotného života v obci

Porovnání odpovědí – ekonomické aspekty života v jednotlivých obcích

Graf č. 4 byl přehledem obcí a názoru na výrok ohledně možnosti zaměstnání ve své obci s využitím dosaženého vzdělání. S tímto výrokem nejvíce souhlasili obyvatelé krajského Ústí nad Labem, a to v součtu 48 %. Respondenti z Jetřichovic s tímto souhlasili ve 32 % a obyvatelé Tisé ve 40 %.

Graf 4 Možnosti zaměstnání s ohledem na vzdělání

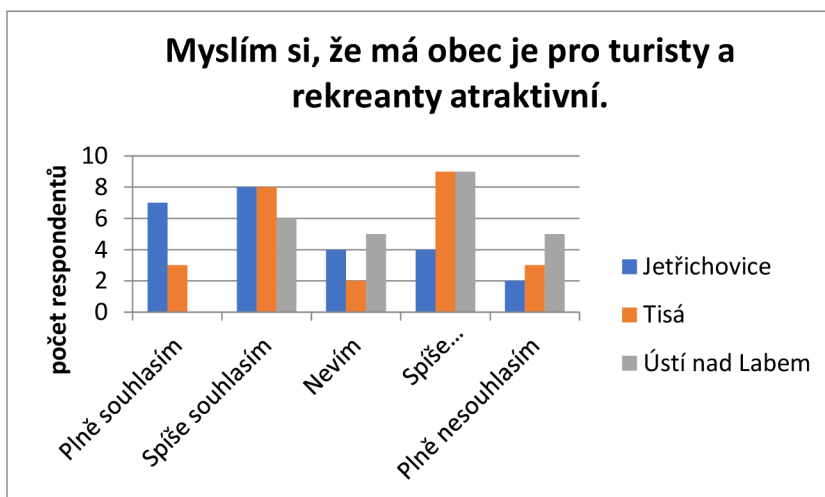
Zajímavý postoj měli respondenti k otázce ohledně nárůstu turistů ve své obci (graf č. 5). Zde byla nejvíce využita možnost „nevím“, tuto položku využilo v Jetřichovicích 32 %, v Tisé 40 % a v Ústí nad Labem také 32 %. Druhá nejvíce využitá možnost na hodnotící škále byla, že s tímto spíše nesouhlasí a to nejvíce v Ústí nad Labem ze 48 % a v Tisé 32 %, a 24 % v obci Jetřichovice.

Graf 5 Vnímání turistů v obci

Obyvatelé obce Tisá plně či spíše souhlasili ze 44 % s výrokem, že jejich obec byla pro turisty atraktivní, respondenti z Jetřichovic s tímto souhlasili z 60 %, oproti tomu respondenti z Ústí nad Labem vyjádřili spíše či plně nesouhlas s tímto výrokem z 56 %, jak nám blíže znázorňuje graf č. 6.

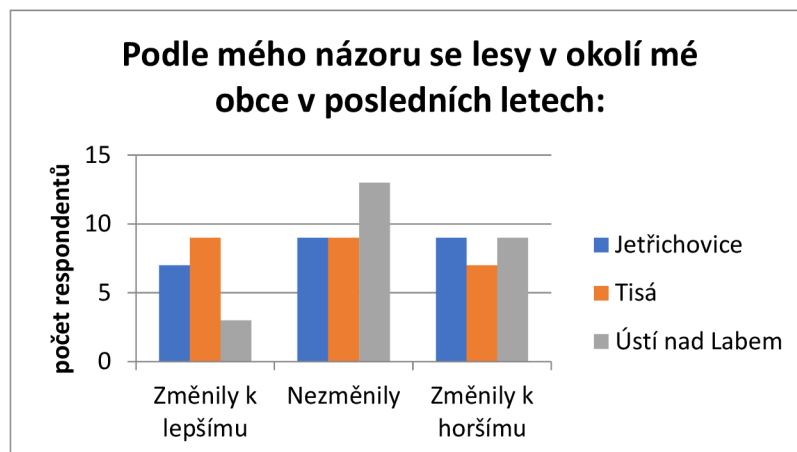
Graf 6 Vnímání atraktivnosti mé obce pro turisty a rekreanty

Porovnání odpovědí – enviromentální aspekty života v jednotlivých obcích

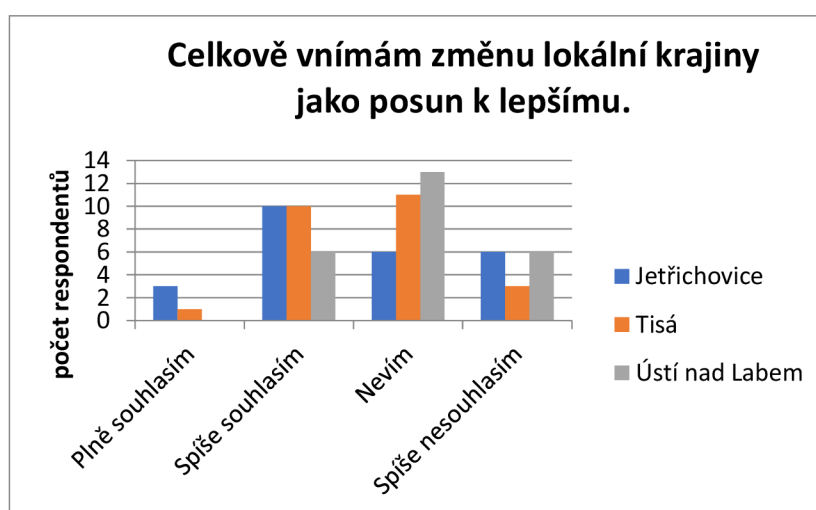
K výroku, jak se v posledních letech změnil lesy v okolí obce, se respondenti z Ústí nad Labem vyjádřili následovně: 3 osoby uvedli, že se změnilo k lepšímu, 13 respondentů si myslelo, že se nezměnilo a 9 osob má pocit, že se zhoršilo. Tento výrok byl popsán v grafu č. 7.

Graf 7 Vnímání zalesnění v obci

Dalším výrokem dotazníku bylo zjišťováno, zda respondenti vnímali změnu lokální krajiny jako posun k lepšímu. Respondenti z Ústí nad Labem odpověděli následovně: 6 osob spíše souhlasilo, 13 nevědělo a 6 osob spíše nesouhlasilo. V obci Jetřichovice s tímto výrokem plně souznili 3 osoby, spíše souhlasí 10 respondentů, 6 lidí neví a 6 osob spíše nesouhlasí. Respondenti z Tisé odpověděli takto: 1 osoba plně souhlasí, 10 spíše souhlasí, 11 osob neví a 6 spíše nesouhlasí. U tohoto výroku nebyla možnost odpovědi „plně nesouhlasím“ využita žádným z respondentů.

Graf 8 Vnímání změny lokální krajiny

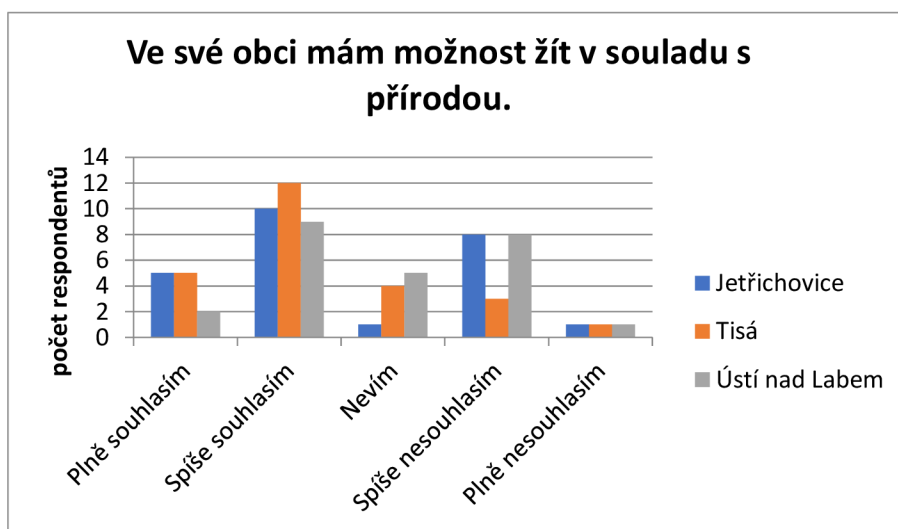
Snažím se, aby můj životní styl byl šetrný k životnímu prostředí. S tímto výrokem spíše souhlasila valná většina respondentů, za obec Jetřichovice se takto vyjádřilo 14 osob, za Tisou 19 lidí za Ústí nad Labem 17 respondentů. Podrobnější informace viz. graf č. 9

Graf 9 Vnímání vlastního životního stylu

Ve své obci mám možnost žít v souladu s přírodou (graf č. 10). K tomuto výroku se respondenti vyjádřili takto: Za obec Jetřichovice s tímto 5 osob plně souhlasí, 10 spíše souhlasí, 1 osoba neví, 8 spíše nesouhlasí a 1 osoba plně nesouhlasí. Za obec Tisou 5 plně souhlasí, 10 spíše souhlasí, 1 neví, 8 spíše nesouhlasí, 1 osoba plně nesouhlasí. V Ústí nad Labem odpovídali respondenti následovně: 2 plně souhlasí, 9 spíše souhlasí, 5 nevím 8 spíše nesouhlasí a 7 plně nesouhlasí s tímto výrokem.

Graf 10 Vnímání možnosti žít v souladu s přírodou

Diskuze

Jak je již v teoretické části této práce popsáno, kvalita života je multidimenzionální pojem, jež zahrnuje v podstatě veškeré aspekty lidského života. Zaměřila jsme se na popis skutečností, jak se vyvíjely z minulosti do současné doby. Na základě neustále se zvyšujících nároků lidí větších měst i malých obcí je čím dál tím více kladen důraz na neustále se zvyšující kvalitu života a to jak aspektů sociálních, ekonomických, tak i enviromentálních. S tímto nedílně souvisí i zlepšování, ochrana a zkvalitňování v oblasti krajiny a přírody v Ústeckém kraji. K tomuto se váží jednotlivé dotační tituly, které jsou čerpány ze strany kraje a jednotlivých obcí v Ústeckém kraji.

Ústecký kraj i přes veškerou snahu o zlepšení a vymanění se z nálepky „zaprášeného“ průmyslového kraje s vyloučenými lokalitami, jež mnoho respondentů zmiňuje v našem dotazníku jako pro ně palčivý problém, se stále zcela nepodařilo vymanit. Stále zde přetrvává problém nedokončených revitalizací objektů starých továren, které jsou prázdné, neudržované a jen dále chátrají. Problém těchto objektů i je, že se k nim jejich vlastníci nehlásí, či se o ně nezajímají. Což vzniklo již v období privatizace v 90. letech.

Změna k lepšímu jako taková pomalu nastává díky dlouhodobé snaze kraje a jednotlivých měst a obcí, což nejvíce je vidět na samotné ochraně krajiny a ovzduší, kdy i toto byl jeden z aspektů, který popisují respondenti. Například lze uvést odsíření jednotlivých továren, elektráren a dalších ekologicky zátěžových podniků. Nemalý vliv na kvalitu života v Ústeckém kraji má i budování čistíček vod v jednotlivých obcích a městech.

Poměrně značný počet osob, a to i mimo respondentů našeho dotazníku, v rámci různých diskuzí v regionálních médiích, si pochvaluje změn kvality života a přírody v jejich blízkém okolí, avšak současně poukazuje, nebo se přiklání k názoru, že je pozapomínáno na zlepšování vzhledu obcí a center měst, kdy jim vadí problémové osoby a značný počet bezdomovců či narkomanů. Toto se také potvrdilo i v rámci našeho dotazníku respondenty při otázce na pocit bezpečí v jejich obci. Možné řešení takto popsaného problému by byla větší angažovanost a osobní iniciativa jednotlivých strážníků obecních a městských policií vyplývající ze zákona o obecní policii (Zákon 553/1991Sb.).

Cílem naší práce je zkoumat kvalitu života v kontextu s vnímáním lokální krajiny obyvatel Ústeckého kraje. V rámci této kapitoly lze tedy závěrem konstatovat, že cíl naší práce potvrdilo dotazníkové šetření: změny jako takové jsou patrné, lidé je vnímají a oceňují, nicméně stále je co zlepšovat a měnit, ať už ke vztahu ke krajině, přírodě, nebo ke kvalitě života a bydlení v jednotlivých obcích v Ústeckém kraji.

Vidím zde jako jednu z možností, jak nadále pokračovat a více rozšířit danou studii a to o poznání dalších dotačních evropských programů, které přesahují hranice Ústeckého kraje směrem do Spolkové země Sasko, které je sousedem Ústeckého kraje. Sasko se potýká s obdobným problémem jako Ústecký kraj, a to s ohledem na velký počet velkých aglomerací s vysokým počtem bývalých hnědouhelných dolů.

Závěr

Cílem bakalářské práce bylo zjistit, jak obyvatelé Ústeckého kraje, lokální aktéři nebo lidé, kteří danou lokalitu navštěvují jako chataři, chalupáři, vnímají krajinné změny, jak obecně pocítují vliv lokální krajiny na kvalitu svého života a do jaké míry je jejich život negativně, či pozitivně ovlivněn těmito změnami.

Základní pojmy týkající se této problematiky byly vysvětleny v teoretické části práce a popsány za pomoci odborných publikací a článků. V této části je patrné, že pojem kvalita života je multidisciplinární a multidimenzionální koncept, který zahrnuje mnoho aspektů života. V další, praktické kapitole bakalářské práce pak byly popsány vybrané obce Ústeckého kraje, od minulosti až po současnost, popsány byly též některé environmentální problematiky těchto obcí.

Byla snaha naplnit cíl, který byl stanoven před samotným zahájením výzkumného šetření, s pomocí praktických poznatků získaných z vlastního výzkumného šetření. Veškeré empirické informace byly získány z dotazníkového šetření.

Při vyhodnocování dotazníků se autorka nejprve zaměřila na celkový popis a zhodnocení výsledků ze všech lokalit dohromady a poté se přesunula ke srovnání jednotlivých lokalit navzájem. Porovnáním bylo zjištěno, že vztah mezi kvalitou života a lokální krajinou je pro obyvatele významný.

Obyvatelé okolní krajinu vnímají, záleží jim na ní. Mají snahu žít více v souladu s přírodou. Vidí snahu úřadů a lokálních spolků o přeměnu krajiny, nicméně shledávají ji nedostatečnou. Co se týče kvality života sociálních a ekonomických aspektů, je značné, že nedostatky jsou stále zřejmé. Lidé chtějí zvyšovat kvalitu svého života.

Obyvatelé Ústí nad Labem si přejí více zeleně, hezčí centrum města a velmi často zmiňují problematiku Romské menšiny a výskyt narkomanů v centru. Přejí si více kulturního vyžití a poukazují na nedostatek koupališť v okolí města.

Oproti tomu obyvatelé Jetřichovic a Tisé vnímají především nedostatek služeb, zejména absenci lékárny. Poukazují na nedostatečně zásobenou obchodní síť se základními

potraviny, nejsou spokojeni s údržbou silnic, a to především v zimě. Život na venkově si jinak chválí, vnímají především soudržnost a sounáležitost mezi sebou.

Seznam použitých zdrojů

DVOŘÁKOVÁ, Zuzana, Lucie VÁCLAVKOVÁ a Lenka SVOBODOVÁ. *Svět práce a kvalita života: vliv změn světa práce na kvalitu života: výzkumný projekt v rámci programu Moderní společnost a její proměny*. Praha: Výzkumný ústav bezpečnosti práce, 2006. ISBN 80-86973-08-5.

POTŮČEK, Martin a kolektiv. *Průvodce krajinou priorit pro Českou republiku*. Praha: Gutenberg, 2002. ISBN 9788086349060.

VAĎUROVÁ, H.; MÜHLBACHER P. *Kvalita života: teoretická a metodologická východiska*, 1. Vyd. Brno: MSD Brno, 2005, 143 s. ISBN 80-210-37-57-7.

HEŘMANOVÁ, E. *Kvalita života a její modely v současném sociálním výzkumu*. In: Sociologia, 2012b, [cit. 15.3.2016], Vol. 44, No. 4, pp 407-425. Dostupné z: <https://www.sav.sk/journals/uploads/09101219Hermanova%20%20OK%20upravena%20studia.pdf>.

HEŘMANOVÁ, E. *Kvalita života a její regionální diference v Česku a v Praze*, Dokrotská disertační práce

DRAGOMIRECKÁ, E.; ŠKODA, C. *Kvalita života: Vymezení, definice a historický vývoj pojmu v sociální psychiatrii*. Praha: Česká a slovenská psychiatrie (časopis psychiatrické společnosti), 1997, Roč. 93, č. 8, s. 423-432.

PETRUSEK, Miloslav, Hana MAŘÍKOVÁ a Alena VODÁKOVÁ. *Velký sociologický slovník*. Praha: Karolinum, 1996. ISBN isbn80-7184-310-5.

HAMPLOVÁ, D., 2006: Životní spokojenost, štěstí a rodinný stav v 21 evropských zemích. In: Sociologický časopis, roč. 42, č. 1, s. 35-55.

KOVÁČ, Damián. Kultivace integrované osobnosti. *Psychologie dnes*. Praha: Portál, 2004, 10(2), 32-34. ISBN 1212-9607.

PAUKNEROVÁ, Karolína, Petr GIBAS a Marco STELLA. *Non-humans and after in social science*. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2016. ISBN 9788074651991.

KOVÁŘ, Pavel. *Ekosystémová a krajinná ekologie*. Vyd. 3. Praha: Karolinum, 2014. ISBN 978-80-246-2788-5.

KODET, Vojtěch a Jiří MORAVEC, ed. *Politika krajiny, Evropská úmluva o krajině a ekonomické souvislosti: sborník příspěvků*. Praha: IREAS, Institut pro strukturální politiku, 2006. ISBN 80-86684-45-8.

DŽUKA, Jozef. *Kvalita života a subjektivna pohoda - teórie a modely, podobnosť a rozdiely. Psychologické dimenzie kvality života*. Prešov: PU, 2004, ISBN 80-8068-282-8.

MEDERLY, PETER, 1948-. *Indikátory kvality života a udržitelného rozvoje : kvantitativní, vícerozměrný a variantní přístup*. ISBN 80-239-4389-8, ISBN 978-80-239-4389-4.

Kolektiv autorů. *Dějiny města Ústí nad Labem*. Redakce Vladimír Kaiser, Kristina Kaiserová. Ústí nad Labem: Město Ústí nad Labem, 1995. 369 s. ISBN 80-239-3245-4.

Internetový zdroj:

Magistrát města Ústí nad Labem. [online]. Dostupné z: <https://www.usti-nad-labem.cz/cz/>

Obec Jetřichovice - www.obec-jetrichovice.cz

Informace pro návštěvníky regionu Českého Švýcarska: Ústecký kraj. Ústecký kraj: Titulní stránka [online]. Dostupné z: <https://www.kr-ustecky.cz/informace-pro-navstevniky-regionu-ceskeho-svycarska/ds-100822/p1=286759>

Základní info o Tisé: Tisá. Tisá: Titulní stránka [online]. Copyright © Tisá [cit. 13.10.2022]. Dostupné z: <https://www.tisa.cz/zakladni-info-o-tise/d-107987/p1=6747>

Obec Jetřichovice - Oficiální stránky obce Jetřichovice. Obec Jetřichovice - Oficiální stránky obce Jetřichovice [online]. Copyright © 2022 [cit. 13.10.2022]. Dostupné z: <https://www.obec-jetrichovice.cz/>

O jezeře. Domů [online]. Dostupné z: <http://www.jezeromilada.cz/o-jezere>

Vyhledávání: Ústecký kraj: Ústecký kraj. Ústecký kraj: Titulní stránka [online]. Dostupné z: https://www.kr-ustecky.cz/vismo/fulltext.asp?hledani=1&id_org=450018&id_osnovy=272243&n=ustecky-kraj&p1=272243&query=jezero+milada&submit.x=0&submit.y=0

Zažijte České Švýcarsko na 100% - ubytování a výlety. Zažijte České Švýcarsko na 100% - ubytování a výlety [online]. Copyright © 2008 [cit. 14.10.2022]. Dostupné z: <http://www.region-ceskesvycarsko.cz>